

## 1. Indførelse af beløbsgrænse for alternative tilbud

---

20. januar 2025

### Initiativ

Der indføres en beløbsgrænse på 10 pct. for meromkostninger for borgerens valg af alternative botilbud. Beløbsgrænsen på 10 pct. indføres fra lovens ikrafttræden til udgangen af 2027, hvor beløbsgrænsen bortfalder (solnedgangsklausul). Herefter gælder de nuværende regler. Aftalepartierne er enige om, at der parallelt oprettes en kontrolenhed, som i konkrete tilfælde kan kontrollere takstfastsættelsen for kommunale tilbud på socialområdet, hvor borgeren har ønsket at gøre brug af sin ret til frit at vælge et tilsvarende privat tilbud, og ønsket afvises, jf. bilag 1a.

Aftalepartierne er enige om, at partierne som led i indførelsen af en ny takstmodel vil sænke beløbsgrænsen til 0 pct., og at udgangspunktet er, at en ny takstmodel aftales, inden beløbsgrænsen på 10 pct. bortfalder. Dette skal ses i sammenhæng med det aftalte arbejde om en ny takstmodel, som skal skabe økonomisk gennemsigtighed – også på tværs af ejerformer – styrke sammenhængen mellem kvalitet og økonomi og forbedre kommunernes udgiftsstyring. En ny takstmodel skal sikre gennemsigtighed i, hvad indsatser reelt koster og sikre sammenlignelighed på tværs af tilbud.

### Baggrund

Når kommunerne visiterer borgere med nedsat funktionsevne til længerevarende ophold i botilbud (servicelovens § 108) eller visse botilbudslignende tilbud (omfattet af frit valg efter almenboliglovens § 58 a), har borgeren ret til frit at vælge et tilsvarende tilbud i en anden kommune, herunder med en anden driftsherre. Borgeren har dog ikke frit valg til at vælge et hvilket som helst andet tilbud - borgeren har således ikke ret til at vælge et tilbud, hvor indsatsen er mere omfattende end, hvad der er nødvendigt for at imødekomme borgerens behov, og som der er truffet afgørelse om at visiterer borgeren til.

Hertil kommer, at tilbuddet, som borgeren vælger, ifølge Ankestyrelsens praksis ikke må være ”væsentligt dyrere”. I konkrete afgørelser er det forekommet, at Ankestyrelsen har accepteret borgerens valg af alternativt tilbud, som var op til 20-25 pct. dyrere.

Ekspertudvalget har påpeget, at Ankestyrelsens praksis udgør en styringsmæssig udfordring for kommunerne, da borgeren frit kan vælge et dyrere tilbud end det, kommunen har visiteret til.

Prisen for en borgers ophold i et botilbud fastlægges efter forhandling mellem kommunen og botilbuddet om den konkrete borgers ophold. Forhandlingerne kan tage udgangspunkt i den vejledende takst, som botilbuddet skal fastsætte på baggrund af de gennemsnitlige langsigtede omkostninger ved drift af tilbuddet. Den vejledende takst kan således fungere som prisindikation.

Initiativet indebærer, at det frie valg for borgere med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne fremadrettet kun omfatter tilbud, hvor udgiften for kommunen ikke er mere end 10 pct. dyrere sammenlignet med det af kommunen visiterede tilbud. Det frie valg af alternativt botilbudslignende tilbud efter almenboligloven efter gældende regler gælder for både ældre og personer med handicap. Indførelsen af en beløbsgrænse på 10 pct. vil dog alene vedrøre målgruppen af personer med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

### **Indhold**

Beløbsgrænsen på 10 pct. fastsættes med udgangspunkt i den pris som kommunen har forhandlet med et botilbud om opholdet for en given borger. Det betyder konkret, at når en borger med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne ønsker et konkret alternativt tilbud<sup>1</sup>, skal kommunen imødekomme det, hvis det pågældende alternative tilbud kan levere til samme pris eller op til 10 pct. dyrere end det tilbud, som kommunen har visiteret borgeren til, og det i øvrigt er egnet til at tilgodese borgernes behov. Såfremt den pris, kommunen kan forhandle for borgerens ophold i det tilbud, som borgeren ønsker, er mere end 10 pct. højere end det oprindelige visiterede tilbud, er det muligt for kommunen at afvise borgerens anmodning.

Borgeren vil fortsat kunne vælge et alternativt tilbud, hvis det valgte tilbud opfylder borgerens behov og i øvrigt prismæssigt ikke adskiller sig med mere end 10 pct. fra det, som kommunen først har visiteret til. Initiativet understøtter kommunernes mulighed for økonomistyring og giver kommunerne vished for, at den pris, kommunen skal betale for et alternativt tilbud, ikke overstiger prisen for det, kommunen oprindeligt har visiteret borgeren til med mere end 10 pct.

For at understøtte korrekt takstberegning vil der som led i udmøntningen af initiativet blive igangsat en øget vejledningsindsats i form af en håndbog. Håndbogen skal illustrere reglerne for takstfastsættelse med udgangspunkt i praksis. Dette skal være et supplement til en retlige vejledning, som Social- og Boligministeriet udarbejder. Vejledningen skal klart og tydeligt guide både offentlige og private leverandører af tilbud til, hvordan lovgivningen om beregning af takster skal forstås.

Tilsammen vurderes vejledning og håndbog at kunne bidrage til mere retvisende takstberegninger, bl.a. ved at adressere de tvivlsspørgsmål, der i dag kan opstå, og som kan medføre fejl i takstfastsættelsen. Relevante erhvervsorganisationer og KL inddrages i arbejdet på socialområdet med udarbejdelse af en håndbog mhp. i videst mulige omfang at adressere de udfordringer, der påpeges i den nuværende praksis.

### **Videre proces**

Der fremsættes lovforslag i april 2025 mhp. ikrafttrædelse 1. juli 2025.

---

<sup>1</sup> I henhold til borgerens ret til frit valg efter servicelovens § 108, stk. 2, eller almenboliglovens § 58 a, stk. 1.

## Bilag 1a. Kontrol af takstfastsættelsen på socialområdet

For at bidrage til mere korrekt takstfastsættelse på socialområdet skal en uafhængig kontrolenhed kunne kontrollere takstfastsættelsen for kommunale tilbud på socialområdet, hvor borgeren har ret til frit at vælge et tilsvarende tilbud.

### Baggrund

Som led i *Ældreaftalen* er det aftalt at oprette en uafhængig kontrolenhed under Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST), der skal understøtte korrekt beregning af kommunalt fastsatte afregningspriser for private leverandører på ældreområdet.

### Uafhængig kontrolenhed

Korrekt takstfastsættelse er en forudsætning for mulighederne for at kunne sammenligne taksterne på tværs og understøtte en fair og lige konkurrence på tværs af offentlige og private tilbud på markedet. En øget vejledningsindsats, herunder en praksisrettet håndbog vurderes at kunne bidrage til mere retvisende takstberegninger, bl.a. ved at adressere de tvivlsspørgsmål, der i dag kan opstå.

Det kan dog ikke udelukkes, at der i konkrete sager vil være visse udfordringer med korrekte takstberegninger. Den uafhængige kontrolenhed under KFST får derfor bemyndigelse til at kunne kontrollere takstfastsættelsen for kommunale tilbud på socialområdet, hvor borgeren har ret til frit at vælge et tilsvarende tilbud. Formålet med kontrolenheden er at understøtte lige konkurrencevilkår mellem kommunale og private leverandører af botilbud og understøtte mere korrekt takstfastsættelse. En korrekt takstfastsættelse vurderes at bidrage til et mere korrekt grundlag for forhandlingen om pris mellem kommune og privat botilbud. Tiltaget vil være et supplement til de øvrige initiativer, der iværksættes med henblik på at øge vejledningsindsatsen.

Enheden skal kontrollere, om der ved fastsættelse af takster for kommunale tilbud og visse kommunale botilbudslignende tilbud (omfattet af frit valg efter almenboligloven) er anvendt de samlede langsigtede gennemsnitsindtægter og -omkostninger ved drift af tilbuddet, og om takstfastsættelsen lever op til lovgivning på området. I praksis kan enheden tage stilling til, om kommunale tilbud har medregnet alle relevante omkostningsposter.

Med tiltaget kan private tilbud få mulighed for at anmode enheden om at kontrollere konkrete kommunale tilbuds takstfastsættelse, såfremt det vurderes, at der er en udfordring på det konkrete tilbud. Dette dog alene i konkrete tilfælde, hvor en borger har udtrykt ønske om at benytte det frie valg til det pågældende tilbud. Kontrolenheden vil også af egen drift kunne iværksætte en undersøgelse af et kommunalt tilbuds takstfastsættelse. Det er alene enheden, der kan beslutte at tage sager op. Kontrolenheden kan udstede påbud over for kommunale tilbud, der har fastsat en takst, som er lavere end den takst, som skulle være anvendt efter de gældende regler på området.